

Magyar nyelv- és irodalom nyelvtechnológia szakirány (Kód: MATSANB1)

A végzettség megnevezése: "-magyar alapszakos bölcsész , nyelvtechnológia szakirány"
Tagozat: Nappali. Képzési szint: Főiskolai szintű alapképzés. A képzés jellege: Alapképzés.
Tanárképeség: nem tanárképes. Munkanyelv: magyar.
Összesen: 50 kredit. Félévek száma: 6. Tantermi órák száma: . Gyakorlati képzés: %.

A képzés felépítése

MK-1 Nyelvtechnológia szakirány

A mérföldkő teljesítése **kötelező**.

Kötelező tantárgyak: NTNBO1 (8k), NTNBO2 (8k), NTNBO3 (6k), NTNBO4 (6k), NTNBO5 (6k), NTNBO6 (4k), NTNBO7 (12k).

Min.: 50 kredit.

Tantárgyak, tárgyelemek

"NTNB Magyar nyelv- és irodalom nyelvtechnológia szakirány" modul

NTNB01 Nyelvészeti alapfogalmak

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Viszket Anita

Teljesítendő min. 8 kredit.

NTNB0101 Nyelvészeti alapfogalmak

Kötelező [Szeminárium] 2ó/4k

Teljesítés módja: Gyakorlati jegy

Meghirdetés: egy tanéven belül. Javasolt felvétel: 3. félév.

Megjegyzés: A tantárgy keretében megkezdjük a nyelvi adatok ismeretének felhalmozását, a modern nyelvtudomány szellemében végzünk leíró nyelvészeti adatgyűjtést, hogy ezáltal háttérrel biztosítsunk az elméleti nyelvészeti képzéseknek: áttekintjük a szófaji felosztások jogosultságát, morfémaikat és allomorfokat határozunk meg disztribúciós módszerrel, és különös hangsúlyt fektetünk a vonzatok és argumentumok vizsgálatára, elkülönítésére. Hogy a magyar nyelv leíró szemléletű vizsgálatát még alaposabbá tegyük, a vizsgált témakörökben az adatgyűjtés mellett azzal is foglalkozunk, hogy az adott jelenséget hogyan lehetne idegen anyanyelvűek számára megérthetővé és elsajátíthatóvá tenni. Az oktatott kurzusok célja a nyelvi adatok elsajátításán túl annak felismertetése, hogy a magyar nyelvészet és az egységes nyelvtudomány eredményeinek összevetése mindegyik terület számára sok eredménnyel jár: egyrészt a magyar nyelv tanulmányozása során elért eredmények segítenek megoldani más nyelvek megoldhatatlannak látszó problémáit, másrészt az univerzális grammatikára vonatkozó megállapítások segíthetnek felismerni a magyar nyelvi jelenségek mögött rejlő rendszer felismerését. Kötelező olvasmányok: É. Kiss Katalin - Kiefer Ferenc - Siptár Péter szerk.: Új magyar nyelvtan 2. kiadás. Osiris, Budapest, 1999. Kálmán László szerk.: Magyar leíró nyelvtan. Mondattan I., Tinta Kiadó, Bp. 2001. Kiefer Ferenc szerk.: Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia, Akadémiai Kiadó, Bp. 2000. 75-137. oldal Komlósy András: Régensek és vonzatok In: Kiefer Ferenc szerk.: Strukturális magyar nyelvtan. I. Mondattan. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992. Komlósy András szerk.: A mondatok közvetlen összetevős szerkezete. Kísérleti munkafüzet. Magyar nyelv a gimnázium II. osztálya számára. Készítette: a Fialat Nyelvészek Munkaközössége, 1980.

NTNB0102 Nyelvléírás

Kötelező [Szeminárium] 2ó/4k

Teljesítés módja: Gyakorlati jegy

Meghirdetés: tavaszi félév. Javasolt felvétel: 4. félév.

NTNB02 Matematikai és logikai alapismeretek

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Alberti Gábor

Teljesítendő min. 8 kredit.**NTNB0201** Matematikai alapismeretek**Kötelező** [Szeminárium] 2ó/4k

Teljesítés módja: Gyakorlati jegy

Meghirdetés: őszi félév. Javasolt felvétel: 3. félév.

Megjegyzés: A modern nyelvtudományt megalapozó számos matematikai terület átfogó bemutatását kínáljuk (halmazelméleti alapok, számosságok, algebrai alapfogalmak, automataelmélet, Chomsky-féle nyelvosztályok, valószínűségelmélet, kombinatorika stb.). Célunk és feladatunk a formális eszköztár használatára is rávezetni a hallgatókat. Kötelező olvasmányok: Partee et al: *Mathematical Methods in Linguistics*. Kluwer Academic Publ. 1990. Alberti Gábor: *Matematikai bevezető nyelvészeknek*. Egyetemi jegyzet. Pécs University Press (megj. előtt).

NTNB0202 Logika**Kötelező** [Szeminárium] 2ó/4k

Teljesítés módja: Gyakorlati jegy

Meghirdetés: őszi félév. Javasolt felvétel: 5. félév.

NTNB03 Fonológia

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Terts István

Teljesítendő min. 6 kredit.**NTNB0301** Fonológia**Kötelező** [Szeminárium] 3ó/6k

Teljesítés módja: Gyakorlati jegy

Meghirdetés: tavaszi félév. Javasolt felvétel: 4. félév.

Megjegyzés: A tantárgy célja (fonetikai bevezető után) betekintést nyújtani a fonológia fontosabb irányzataiba, mint pl. generatív fonológia, lexikális fonológia vagy az optimalitáselmélet; illetve megvizsgálni néhány fonológiai jelenséget és azok lehetséges elemzési módjait a magyar nyelvben. Kötelező olvasmányok: Jacques Durand - Siptár Péter: *Bevezetés a fonológiába*. Osiris, Budapest, 1997. Kiefer Ferenc szerk.: *Strukturális magyar nyelvtan 2. Fonológia*, Akadémiai Kiadó, Bp. 2001. Kiefer Ferenc szerk.: *Strukturális magyar nyelvtan 3. Morfológia*, Akadémiai Kiadó, Bp. 2000.

NTNB04 Szemantika/Pragmatika

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Alberti Gábor

Teljesítendő min. 6 kredit.**NTNB0401** Szemantika/Pragmatika**Kötelező** [Szeminárium] 3ó/6k.

Teljesítés módja: Gyakorlati jegy

Meghirdetés: őszi félév. Javasolt felvétel: 5. félév.

Megjegyzés: A tantárgy a szemantika és a pragmatika legfontosabb alapfogalmainak és kutatásait tárgyalja. Pl.: formális szemantika, beszédaktus-elmélet, haladóbb szemantika és pragmatikaelméletek (DRT, LDRT, ReALIS) stb. Kötelező olvasmányok: Alberti G. (megj. előtt), *Matematika a természetes nyelvek leírásában II. Grammatikák és automaták*. University Press, Pécs. Partee, B. H., Meulen, G. B. ter, Wall, R. P. 1990. *Mathematical Methods in Linguistics*. Kluwer Academic Publ. Piéh Csaba, Síklaki István: *Nyelv - kommunikáció- cselekvés*, Osiris, Bp. 2001. Reboul, Anne; Moeschler, Jacques: *A társalgás cselei*. Bevezetés a pragmatikába, Osiris, Bp. 2000

NTNB05 Szintaxis

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Medve Anna

Teljesítendő min. 6 kredit.

NTNB0501 Szintaxis

Kötelező [Szeminárium] 3ó/6k.

Teljesítés módja: Gyakorlati jegy

Meghirdetés: tavaszi félév. Javasolt felvétel: 6. félév.

Megjegyzés: Elsősorban a modern magyar generatív szintaxisban és az absztrakt grammatikaelméletben már járatos hallgatókra számítunk, akiket szeretnénk megismertetni egyrészt Noam Chomsky legújabb elméleti keretével, másrészt a vele szemben formális szintaktikai alternatívát kínáló iskolákkal, mint amilyen például a Fejvezérelt frázisstruktúra-nyelvtan, a Lexikai funkcionális nyelvten, a kategoriális nyelvtenok világa. Kötelező olvasmányok: Chomsky, Noam. szerk.: The Minimalist Program, MIT Press, Cambridge, Mass. 1995. Bresnan, Joan: Lexical Functional Syntax, Blackwell, Oxford. 2000. Borsley, Robert D.: Modern Phrase Structure Grammar, Blackwell, Oxford & Cambridge. 1996 Tinta-sorozat (Kálmán, Komlósy, Trón)

NTNB06 A formális szemantika logikai alapjai

Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék

Felelős oktató: Kleiber Judit

Teljesítendő min. 4 kredit.

NTNB0601 A formális szemantika logikai alapjai

Kötelező [Szeminárium] 2ó/4k.

Teljesítés módja: Gyakorlati jegy

Meghirdetés: tavaszi félév. Javasolt felvétel: 6. félév.

Megjegyzés: A kurzuson olyan alapvető formális logikai / szemantikai elméletekkel ismerkedünk meg, mint a Montague-féle típusos logikára épülő kompozicionális szemantika-elmélet, vagy a modelleméleti szemantika kiterjesztve a modális logikára és az igeidők logikájára / szemantikájára. A későbbi formális szemantikai kurzusokhoz elengedhetetlen formális logikai / szemantikai eszköztárat kínáljuk tehát. Kötelező olvasmányok: Kiefer Ferenc: Jelentéselmélet, Corvina, Budapest. 2000. Ruzsa Imre - Máté András: Bevezetés a modern logikába. Osiris, Budapest, 1977. Partee et al: Mathematical Methods in Linguistics. Kluwer Academic Publ. 1990. Partee, B. H. - Hendriks: Montague grammar. In: J. van Benthem, A. ter Meulen (eds.): Handbook of Logic and Language. Elsevier/MIT Press, Amsterdam/Cambridge, 1997. 5-91.

NTNB07 Szabadon választható tárgyak
Felelős tanszék: Nyelvtudományi Tanszék
Felelős oktató: Terts István
Teljesítendő min. 12 kredit.

NTNB0701 Szabadon választható tárgyak

Kötelező [Szeminárium] 6ó/12k

Teljesítés módja: Gyakorlati jegy

Meghirdetés: mindkét félév. Javasolt felvétel: 3. félév (max.: 6. félév).

Megjegyzés: A tantárgy keretében a hallgatóknak három szabadon választott kurzust kell teljesíteniük. A kurzusok olyan témakörökhöz kapcsolódnak, amelyeknek a tanszékünkön nagy hagyományai vannak. Ezek közé a következők tartoznak: - történetiség a tudományban (nyelvtörténet, tipológia, nyelvtudománytörténet, areális nyelvészet) - a nyelv rétegződése (nyelvjárások, rétegnyelvek, szaknyelv, etimológiák, névtan) - kommunikáció és kulturális antropológia, diskurzuselemzések - nyelvpolitika - nyelvelsajátítás, nyelvi zavarok, neurolingvisztika - különböző idegen nyelvek megismerése, különös tekintettel a latinra és a jelnyelvre - könyvtári ismeretek - haladó grammatikai stúdiumok (fonológia, morfológia, szintaxis, szemantika) Kötelező olvasmányok (de alapvetően a kiválasztott kurzusok témájától függően!): Bynon, Theodora: Történeti nyelvészet, Osiris, Bp. 1997. Crystal, David: A nyelv enciklopédiája, Osiris, Bp. 2003 É. Kiss Katalin: Anyanyelvünk állapotáról, Osiris, Bp. 2004 Kiefer Ferenc, Siptár Péter: A magyar nyelv kézikönyve, Akadémiai Kiadó, Bp. 2003 Kiss Jenő: Magyar dialektológia, Osiris, Bp. 2001 Papp István, Horváth Tibor: Könyvtárosok kézikönyve I-V, Osiris, Bp. 2001-2003 Pléh Csaba, Síklaki István: Nyelv - kommunikáció- cselekvés, Osiris, Bp. 2001 Pléh Csaba; Csányi Vilmos; Kampis György: Az észleléstől a nyelvig, Gondolat Kiadó, Bp. 2004 Reboul, Anne; Moeschler, Jacques: A társalgás cselei. Bevezetés a pragmatikába, Osiris, Bp. 2000 Sándor Klára: Nyelv és hatalom, nyelvi jogok és oktatás, Apáczai Csere János Pedagógusok Háza Kiadója, Csíkszereda. 2000.